

Има ли етническо напрежение в България?

Журналистическите публикации и твърденията на политиците за етническо напрежение рязко контрастират от обществените нагласи. Изследване на "Отворено общество" показва, че страхът от етнически конфликт стои най-ниско в списъка с опасенията на обществото.

Алексей Пампоров

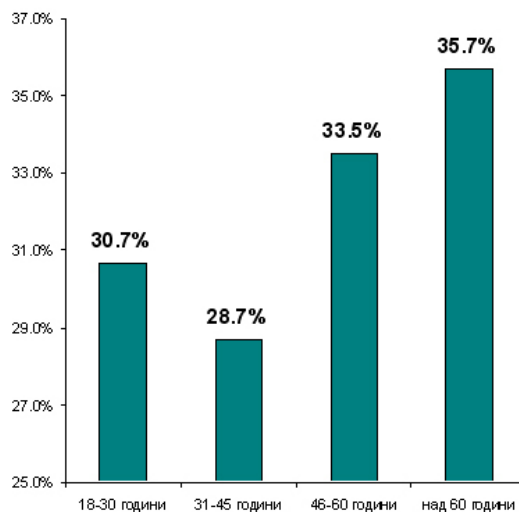
През последните няколко седмици в медийното пространство усилено се заговори за нараснало етническо напрежение в страната, като обвиненията за това идват от всички страни на политическия сектор. Журналистическите публикации и изказванията на различни политически лидери обаче, рязко се различават от обществените нагласи към същия период. Изследване на институт "Отворено общество" показва, че страхът от етнически конфликт през следващите няколко години стои най-ниско в списъка с опасения на изследваните лица.

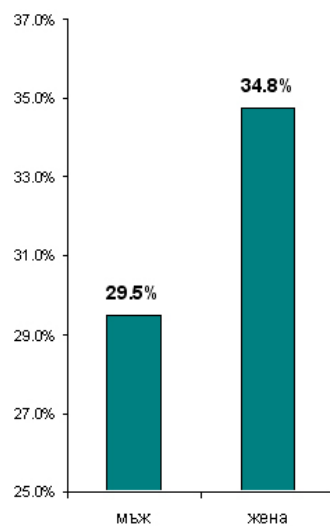
Графика 1. Относителни дялове на опасенията

Разбира се, може да се предположи, че лицата, които се опасяват от етническо напрежение притежават някакви сходни социални характеристики. По тази причина по-долу е представен техният специфичният социо-демографски профил, на базата на посочените в изследването: възраст, пол, образование, етническа и религиозна принадлежност, тип на населеното място, район за планиране, среден доход на човек от домакинство, както и политическа ориентация.

Опасения от избухване на етнически конфликт се наблюдават по-скоро сред най-възрастните жители на страната (графика 2), а най-малко опасения имат лицата на възраст 31-45 г. Въпреки това разликите от средната за страната стойност са много близки до статистическата грешка на изследването и не може да се каже, че възрастта е фактор с първостепенно значение при формирането на тази представа. По подобен начин, жените показват малко по-висока склонност от да се опасяват от етнически конфликт, отколкото мъжете (графика 3).

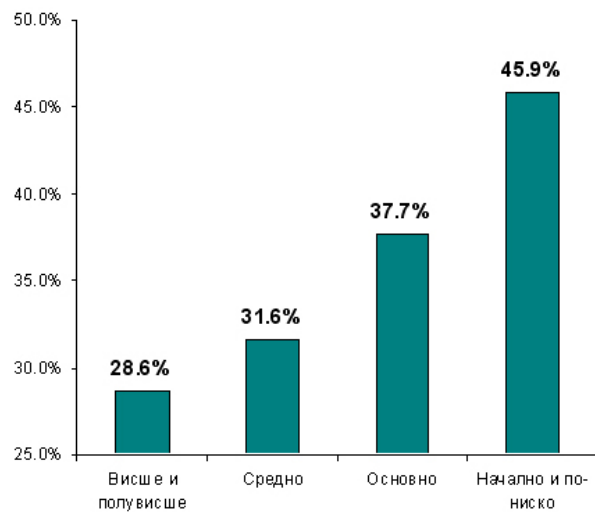
Графика 2. Опасения от избухване на етнически конфликт по възрастови групи

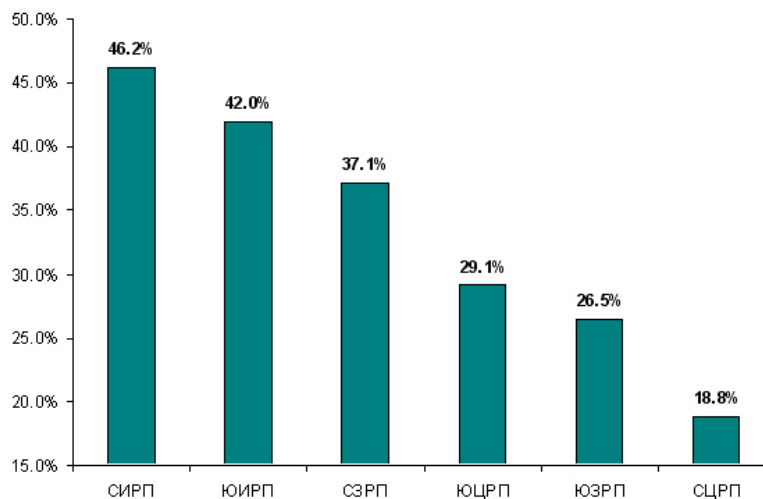
Графика 3. Опасения от избухване на етнически конфликт по пол

Първият основен фактор, който има ключово значение за опасението от избухване на етнически конфликт е образованието (графика 4). Наблюдава се ясно изразена обратнопропорционална зависимост между нивото на образование и относителния дял на лицата, които се опасяват. Казано иначе, колкото по-високо е нивото на образование, толкова по-малко лица се опасяват, че е възможно през следващите няколко години в България да избухне етнически конфликт.

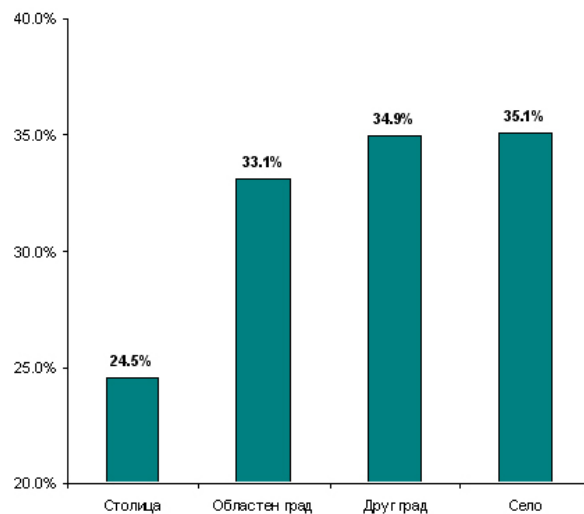
Вторият съществен фактор за опасението е регионът, в който живеят изследваните лица (графика 5). Най-съществени са опасенията от етнически конфликт в Североизточния и Югоизточния райони на планиране, а най-малки са в Централна северна България и в Югозападна България. Въпреки наблюдаваните регионални разлики, може да се каже, че типът на населеното място по-скоро няма значение за опасението от избухване на етнически конфликт (графика 6). Единствено София се различава от останалите населени места поради по-ниския дял на лицата, които се опасяват.

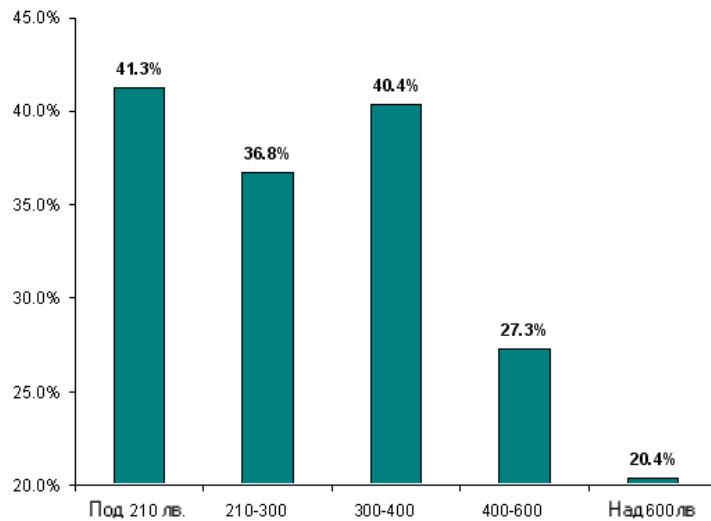
Графика 4. Опасения от избухване на етнически конфликт по степен на образование

Графика 5. Опасения от избухване на етнически конфликт по райони на планиране

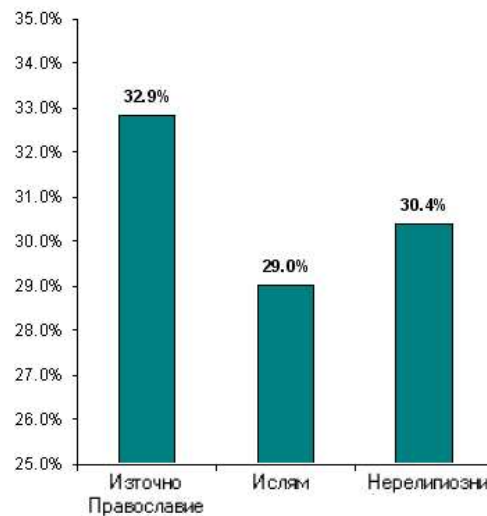
Графика 6. Опасения от избухване на етнически конфликт по тип на населеното място

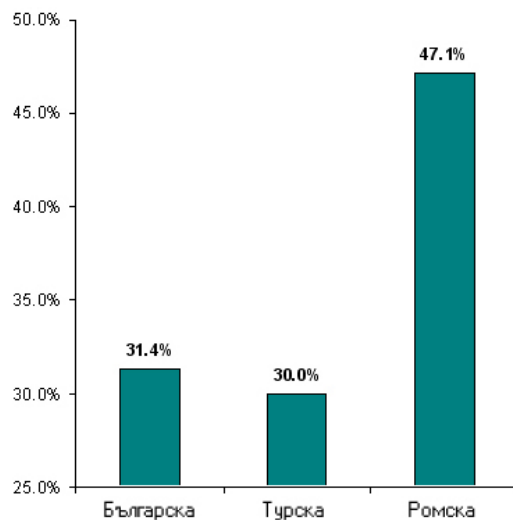
Графика 7. Опасения от избухване на етнически конфликт по среден месечен доход на човек от домакинството

Средният месечен доход на човек от домакинството (графика 7) очертава сходна тенденция с типа на населеното място. Размерът на дохода не оказва съществено влияние при доходните групи под 400 лв. Същевременно във високите доходни групи опасението от избухване на етнически конфликт през следващите няколко години рязко намалява.

Религиозната идентичност не оказва съществено влияние върху опасенията от избухване на етнически конфликт (графика 8) и разликите между трите разглеждани групи са в рамките на статистическата грешка. Етническата идентичност също не е фактор за опасението, когато става дума за българите и турците (графика 9). При ромите обаче се наблюдава значително по-висок дял на лицата, които се опасават от избухване на етнически конфликт.

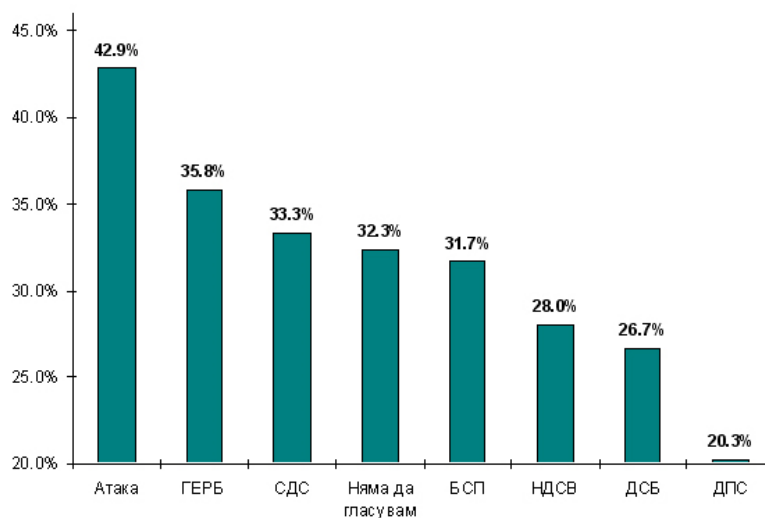

Графика 8. Опасения от избухване на етнически конфликт по религиозна принадлежност

Графика 9. Опасения от избухване на етнически конфликт по етническа принадлежност

На последно място, но не и по значение, фактор за опасението от избухване на етнически конфликт се оказва политическата ориентация на изследваните лица. Представените по долу данни касаят вероятните симпатизанти на отделните политически партии, така както са отговорили на въпроса "Ако следващата неделя има парламентарни избори, за кого бихте гласували?" (графика 10). От графиката се вижда, че потенциалните гласоподаватели на Атака и ДПС стоят на двата противоположни полюса по отношение на своя страх от етнически конфликт. Като цяло симпатизантите на партиите формиращи управляващата коалиция по-скоро не се опасяват от избухването на етнически конфликт през следващите няколко години. Опасението от етнически конфликт се наблюдава предимно сред онези, които заявяват, че при евентуални парламентарни избори биха подкрепили ГЕРБ или Атака. Изключително интересен феномен се наблюдава при симпатизантите на ДСБ. За разлика привържениците на останалите десни партии, те имат значително по-нисък дял на опасението от етнически конфликт.

Графика 10. Опасения от избухване на етнически конфликт по моментната политическа ориентация

Ако трябва да се направи обобщен портрет на онези, които се опасяват и онези които не се опасяват от избухването на етнически конфликт, могат да се очертаят две напълно противоположни и в известен смисъл дори класово различни социални групи. Опасението от етнически конфликт е характерно за жените, живеещи в Източна България, на възраст над 60 г., с основно или по-ниско образование, с доходи под 400 лв. на месец на човек от тяхното домакинство, които са склонни да подкрепят Атака или ГЕРБ. Опасението от етнически конфликт е значително по-ниско сред мъжете на възраст 31-45 г., които живеят в София или в Централна Северна България, имат висше образование, среден доход на човек от домакинството над 600 лв. и на евентуални предстоящи парламентарни избори биха подкрепили ДПС, ДСБ или НДСВ.

